

Az európai elfogatóparancs

DR. NÁNÁSI LÁSZLÓ *

Az állami főhatalom (impérium) egyik alapeleme a büntető igény, vagyis az, hogy a területén bűncselekményt elkövetett személlyel szemben törvényben megszabott eljárás során érvényesítse a büntetőjogi felelősség-megállapítását, és a felelős személlyel szemben szankciót alkalmazzon. A bűncselekménnyel érintett állam joghatósága viszont csak a saját határain belül érvényesül, így az elkövető ezen túlra távoztával meghíúsulhat a büntető igény érvényesítése. A bűncselekménnyel érintett, illetve az elkövetőnek vagy a bűncselekmény miatt elítéltnak helyt adó államok az ilyen esetben hagyományosan a még a 19. században kialakult elvek alapján működő jogintézmény, a kiadatás kétoldalú szerződésben rögzített vagy a viszonyosság elvén nyugvó hosszadalmas és bonyolult eljárása során lépnek/tek egymással kapcsolatba.¹

A kiadatás az az eljárás, amelynek eredményeként az állam a területén tartózkodó bűnelkövetéssel gyanúsítható személyt (terhelt) vagy az elítéltet egy másik állam kérésére, annak büntetőeljárás lefolytatása vagy a büntetés végrehajtása céljából átadja.

Ezen eljárás hagyományos alapelvei: a saját állampolgár kiadásának tilalma, a kettős inkrimináció, a specialitás, a bűncselekmény politikai, pénzügyi, katonai jellege esetén a kizártság, s arról politikai-igazgatási szerv, jellemzően az igazságügyi minisztérium dönt.

Ezen alapelvek közül két fogalom igényel rövid kifejtést:

A kettős inkrimináció tétele szerint az adott cselekménynek büntetendőnek kell lennie: in abstracto, vagyis mindkét állam bűncselekménnyé

* Magyarország, Bács-Kiskun megyei főügyész

(Az európai jog aktuális kérdései címmel a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem által rendezett nemzetközi konferencián Kolozsváron, 2011. május 7-én elhangzott előadás szerkesztett változata.)

¹ Magyarországnak a legrégebbi, jelenleg is hatályos megállapodása a közönséges büntetések kölcsönös kiadatása iránt Paraguay Köztársasággal Buenos Aires-ben 1907. október 16-án kötött államszerződés, amelyet az 1910. évi IX. törvénycikk hirdetett ki.

nyilvánította az elkövetési magatartást (e körben a tényállás lényeges elemei megegyezéséről, nem pedig elnevezésbeli egyezőségről van szó), mind in concreto, vagyis az elkövető büntethető legyen, személyénél nincsenek büntethetőséget kizáró vagy megszüntető okok.

A specialitás tétele szerint pedig a megkereső állam csak olyan bűncselekmény miatt vonhatja felelősségre a kiadott személyt, amely tekintetében a megkeresett állam kiadta: csakis a kiadatási iratokban rögzített tényállás alapján lehet ellene az eljárást lefolytatni. Előfordulhat, hogy a bizonyítás eredményeként a megkereső államban a bűncselekmény minősítése módosul. Ekkor a kiadott személy ellen csak akkor folyhat az eljárás, ha az új minősítés szerinti bűncselekmény is – tényállási elemeit tekintve – kiadatási bűncselekménynek minősül.²

A hagyományos kiadatási eljárás hosszadalmas és bonyolult, s a megváltozott bűnözés viszonyai között megnehezíti a bűncselekményekre való hatékony reagálást. A XX. század közepétől az erőteljesen növekvő és nemzetköziesedő tendenciát mutató bűnözés megnövelte az ellene való hatékony küzdelem igényét. A kontinens államai számára – korábban soha nem volt – kereteket adó Európai Közösségek, majd a helyébe lépő Európai Unió egyik alapszabadsága az emberek szabad mozgása. Az országok közötti határellenőrzések megszüntével viszont az adott tagállamban bűncselekményt elkövetőnek, vagy a már elítéltnak is megvan a lehetősége, hogy az elkövetés vagy az elítélés helyét gyorsan és szabadon elhagyva egy másik államba távozzon.

A nyugat-európai államok közötti együttműködés bővülésével a kiadatási kapcsolatokban lényeges változásokra került sor. Többoldalú egyezmények születtek, amelyek közül az együttműködés alapját évtizedeken át az 1957. december 13-án Párizsban elfogadott Európai Kiadatási Egyezmény, majd ennek 1975. október 15-én és 1978. március 17-én keletkezett kiegészítő jegyzőkönyvei,³ valamint a terrorizmus visszaszorításának tárgyában,

² Fővárosi Bíróság Büntető Kollégiumvezető-helyettes 2003.El.II.A.5. szám in. http://www.fovarosi.birosag.hu/szellemimuhely/a_kiadatassal.pdf

³ Magyarországon ezeket az egyezményeket az 1994. évi XVIII. és a az 1997. évi XCIII. törvények hirdették ki.

1977. január 27-én Strasbourgban létrejött konvenció jelentette. (A korabeli szocialista országok között kétoldalú szerződések foglalkoztak a kérdéssel.⁴)

Az európai együttműködés alakulása során a részes államok az egymás közötti viszonyokban három, teljesen vagy részben a kiadatásról szóló szerződést kötöttek: a közös határokon történő ellenőrzések fokozatos megszüntetéséről szóló 1985. június 14-i schengeni megállapodás végrehajtásáról szóló 1990. június 19-i, az Európai Unió tagállamai közötti egyszerűsített kiadatási eljárásról szóló 1995. március 10-i és a kiadatásról szóló 1996. szeptember 27-i egyezmények.⁵

Az együttműködést magasabb szintre emelő, az Európai Uniót létrehozó 1992. február 7-i maastrichti szerződésnek – az azt módosító 1997. október 2-i amszterdami szerződéssel⁶ megállapított – VI. címe a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködésről szolt annak érdekében, hogy a tagállamok közös fellépésének kidolgozásával biztosítsa a polgárok magas szintű biztonságát egy olyan térségben, amely a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapul. Az Unió ezt a célkitűzést a bűnözés elleni küzdelem során a tagállamok rendőri és igazságügyi szerveinek szorosabb együttműködésével, továbbá a büntetőjogi szabályok közelítésével valósítja meg.

A szerződés K.3. cikke szerint az együttműködés magában foglalja:

- a) a tagállamok hatóságai közötti együttműködés megkönnyítését és meggyorsítását az eljárások lefolytatása és a határozatok végrehajtása terén;
- b) a kiadatás megkönnyítését a tagállamok között;
- c) a tagállamokban alkalmazandó jogszabályok összeegyeztethetőségének biztosítását;
- d) a joghatósági összeütközések megelőzését;

⁴ pl. Magyarország és Románia között a Budapesten 1948. augusztus 28-án kötött egyezmény a büntettesek kiadása és a bűnügyi jogsegély tárgyában, amelyet a polgári, családjogi és bűnügyi jogsegély tárgyában Bukarestben 1958. október 7-én aláírt szerződés váltott fel. Ezen egyezményeket az 1949. évi 14., illetve az 1959. évi 19. törvényerejű rendeletek hirdették ki Magyarországon.

⁵ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:19:08:41995A0330%2801%29:HU:PDF>

⁶ www.europarl.europa.eu/parliament/.../staticDisplay.do?id=77 <http://eurlex.europa.eu/hu/treaties/dat/11997D/word/11997D.doc>

e) a szervezett bűnözés, a terrorizmus és a kábítószer-kereskedelem területén szabályozási minimumok meghatározását a bűncselekmények tényállási elemeire és a büntetési tételekre vonatkozóan.

(Az uniós alapokmányokat újrafogalmazó 2007. december 13-i lisszaboni szerződés⁷ 69A. cikke (1) bekezdésének a) pontja a bírósági ítéletek és határozatok minden formájának az Unió egészén belüli kölcsönös elismerését biztosító szabályok és eljárások megállapítása fontosságát megerősítette.)

A célok megvalósítása érdekében az Európai Tanács 1999. évi tamperei csúcsertekezletén sürgette a tagállamokat, hogy egymás között töröljék el a kiadási eljárás formalitásait azon terhelteknél, akikkel szemben már jogerős ítéletet hoztak. E személyek büntetés-végrehajtás céljából kért kiadátását egyszerű átadásukkal valósítsák meg, a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható terhelteket érintő kiadási eljárást pedig fel kell gyorsítani. A Tanács hangsúlyozta, hogy mind szélesebb körben van szükség a külföldi bírósági határozatok elismerésére. A tagállamok igazságügyi szervei által hozott határozatok érvényének kölcsönös és automatikus elismerése az együttműködés sarokköve kell legyen. A kiadást illetően pedig minden nemzeti bíróság minimális formalitások során ismerje el egy más tagállam igazságügyi szerve által előterjesztett kérelmet.⁸

E tamperei pontokkal összhangban 2001 decemberére elkészült az európai elfogatóparancs intézményének javaslata, majd ez alapján a Tanács 2002. június 13-án Luxemburgban kiadott 2002/584/IB számú, „Az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról” címet viselő kerethatározata.⁹

A hagyományos elveket több vonatkozásban meghaladó norma 1. cikkének meghatározása szerint „az európai elfogatóparancs egy tagállamban kibocsátott igazságügyi hatósági határozat, amely azt a célt szolgálja, hogy egy másik tagállam a büntetőeljárás lefolytatása, szabadságvesztés-büntetés

⁷ http://europa.eu/lisbon_treaty/index_hu.htm, Magyarországon kihirdette 2007. évi CLXVIII. törvény

⁸ M. Nyitrai Péter: A kiadás intézményének újragondolása Európában – az európai elfogatóparancs eszméje és alkalmazásának főbb dilemmái. Magyar Jog 2003/7. 402.o.

⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32002F0584:HU:HTML>

tés, illetve szabadságelvonással járó intézkedés végrehajtása végett a keregetett személyt elfogja és átadja”.

A preambulum több alapvető tételt fogalmazott meg a kerethatározat jelentőségét és alkalmazását illetően, melyek szerint

– az európai elfogatóparancs az első konkrét megvalósulása a büntetőjog területén a kölcsönös elismerés elvének, mint az igazságügyi együttműködés sarokkövének,

– 2004. január 1-jétől a tagállamok között az új előírások váltják fel az összes korábbi egyezményt,

– az egyszerűsített rendszer bevezetése lehetővé teszi a kiadatási eljárásokban a bonyolultság és a késlekedés kockázatának megszüntetését,

– a végrehajtás az igazságügyi hatóságok feladata, az állam központi hatósága szerepének az elfogatóparancs teljesítésében a gyakorlati és igazgatási segítségnyújtásra kell korlátozódnia,

– az alapvető jogok betartása. A végrehajtó állam köteles az európai elfogatóparancs teljesítésére, de a határozat egyetlen rendelkezése sem értelmezhető úgy, mint amely megtiltja a személy átadásának megtagadását, ha objektíve feltehető, hogy annak kibocsátására azért került sor, hogy az adott személyt neme, faji, vallási hovatartozása, etnikai származása, állampolgársága, anyanyelve, politikai meggyőződése vagy szexuális irányultsága alapján vonják büntetőeljárás alá vagy megbüntessék,

– senkit nem lehet kiadni olyan államba, ahol komoly veszélye van annak, hogy őt halálbüntetésnek, kínzásnak vagy embertelen, megalázó bánásmódnak, illetve ilyen büntetésnek vetik alá.

Az Unió normarendszerében a kerethatározat nem közvetlenül hatályosul a tagállamokban, hanem szükséges a saját joguknak megfelelő végrehajtási szabályok megalkotása. Magyarországon ennek megfelelően született meg „Az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről” szóló 2003. évi CXXX. törvény, amelynek 2004. március első napjától hatályos II. fejezete a magyar jogrend részévé tette az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározatot.

Az európai elfogatóparancs tartalmában a terhelt felkutatására, őrizetbe vételére, fogvatartásra és a kibocsátó igazságügyi hatóság részére történő átadásra irányuló kérelmet egyaránt magában foglaló igazságügyi hatósági határozat.

A kerethatározat a saját állampolgár átadásának tilalmát nem ismeri, hiszen a tagállam állampolgára egyben az Unió polgára is. De annak teljesítése megtagadható, ha az európai elfogatóparancsot szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából bocsátották ki, és a keresett személy abban a tagállamban tartózkodik, amelynek állampolgára vagy lakosa, s ez az állam vállalja, hogy saját hazai joga szerint végrehajtja a büntetést vagy intézkedést. A hangsúly nem az állampolgárság tényén, hanem a terhelt állandó lakóhelyén van, s az Unió lakosa főszabályként ott kell, hogy bíróság elé álljon, amely államban az Unió keretein belül a bűncselekményt elkövette. Viszont a kiszabott büntetés végrehajtása lehetőleg abban az államban történjen meg, ahol az elítélt a legnagyobb valószínűséggel lesz képes a társadalomba való visszailleszkedésre, mely általában a lakhelyét jelenti. Így az elfogatóparancs végrehajtása ahhoz a feltételhez is köthető, hogy miután a kibocsátó tagállam lefolytatta az eljárást és a terhelttel szemben jogerős ítéletet hozott, a büntetés-végrehajtás céljából biztosítsa az elítélt visszajutását az átadó állam területére.

A főszabály szerint a kettős büntethetőség nem feltétele a parancsnak: olyan cselekmények esetén adható ki, amelyeknél a kibocsátó tagállam joga szerint a büntetési tétel felső határa legalább tizenkét havi szabadságvesztés, illetve ha a jogerős szabadságvesztést kiszabó ítélet időtartama legalább négy hónap. A határozat ugyanakkor bizonyos mértékig meghagyta a kettős büntethetőség elvének alkalmazhatóságát is, mivel tételesen meghatározott bűncselekményfajták kivételével a végrehajtó állam az átadás feltételével szabhatja, hogy azok a cselekmények, amelyek miatt a parancsot kibocsátották, a saját joga szerint is bűncselekménynek minősüljenek. Így a mérlegelhető a végrehajtás megtagadása kettős inkrimináció hiányában.

A hagyományos kiadatási joghoz képest viszont nem tagadható meg az európai elfogatóparancs végrehajtása adókkal, illetékekkel, vámokkal és devizával kapcsolatos ügyekben azon az alapon, hogy a végrehajtó állam joga nem ír elő ugyanolyan járulékokat, vagy nem tartalmaz ugyanolyan típusú normákat az adó-, illeték-, vám- és devizasabályozás terén, mint a kibocsátó tagállam joga.

Megtagadható az átadás akkor is, ha az érintett személy ellen a végrehajtó tagállamban vagy egy harmadik államban ugyanazon cselekmény miatt, amelyen az európai elfogatóparancs alapul, büntetőeljárás van folya-

matban. Ugyancsak megtagadható, ha a parancs olyan bűncselekményre vonatkozik, amelyet a végrehajtó tagállam területén követtek el.

Viszont a kerethatározat 2. cikkének (2) bekezdésében meghatározott 32 súlyos bűncselekményfajta esetében a kettős büntethetőség mérlegelése nélkül az európai elfogatóparancs alapján a terhelt átadására kerül sor, ha ezeknél a kibocsátó tagállam joga szerint a büntetési tétel felső határa legalább háromévi szabadságvesztés. Ilyen bűncselekmények pl. a bűnszervezetben való részvétel, a terrorizmus, az emberkereskedelem, a gyermekpornográfia, a kábítószeres, a fegyveres tiltott kereskedelme, a korrupció, a pénzhamisítás, a szándékos emberölés, a súlyos testi sértés, a csalás, a fegyveres rablás, a lopott gépjárművek kereskedelme. E felsorolás gyakorlatilag átfogja a szándékos bűncselekmények nagy részét. (A 2003. évi CXXX. törvény melléklete a kerethatározatban megnevezett bűncselekményfajták esetében a magyar büntető törvénykönyv majd 150 tényállása esetében mondta ki az azonosságot.) A Tanács e listát bármikor további bűncselekmény-fajtákkal bővítheti.

A határozat három esetet nevez meg az európai elfogatóparancs végrehajtásának kötelező megtagadási okaként:

- ha a bűncselekmény a végrehajtó tagállamban közkegyelem alá esik, és ennek az államnak joghatósága van a bűncselekmény üldözésére,
- ha a keresett személyt valamely tagállam ugyanazon cselekményért már jogerősen elítélte, feltéve, hogy a büntetést már végrehajtották, végrehajtása folyamatban van vagy az ítélkező tagállam joga szerint az már nem hajtható végre,
- ha az a személy, aki ellen a parancsot kibocsátották, a végrehajtó állam joga szerint életkora miatt büntetőjogi felelősségre nem vonható.

A végrehajtó állam további megtagadási okokat is meghatározhat saját jogában. Ennek megfelelően tagadja meg Magyarország pl. a 2003. évi CXXX. törvény 4. § f) pontja alapján az európai elfogatóparancs végrehajtását, ha a kibocsátásának alapjául szolgáló cselekmény miatt a keresett személy ellen hazánk területén büntetőeljárás van folyamatban, vagy a g) pont szerint, ha a magyar igazságügyi szerv (bírószék, ügyész) vagy nyomozó hatóság a parancs alapjául szolgáló bűncselekmény miatt a feljelentést elutasította vagy az eljárást megszüntette.

Meghatározott esetekben a végrehajtó állam a kibocsátó tagállam által az egyedi esetekben nyújtandó garanciákhoz kötheti az elfogatóparancs végrehajtását, így pl.:

– távollétben történt elítélés esetén, ha az elfogatóparancsot a büntetés végrehajtása céljából bocsátották ki, akkor az átadás ahhoz a feltételhez köthető, hogy az érintett személy az ügy újratárgyalását kérheti,

– ha az a személy, aki ellen a parancsot eljárás lefolytatása céljából bocsátották ki, a végrehajtó tagállam állampolgára vagy lakosa, az átadás ahhoz a feltételhez köthető, hogy az érintett személyt felelősségre vonása után visszaszállítják a végrehajtó tagállamba, hogy ott töltsen le a kibocsátó tagállamban rá kiszabott szabadságvesztést.

Az európai elfogatóparanccsal kapcsolatos teendőket a kibocsátó és végrehajtó tagállamnak az az igazságügyi hatósága látja el, amely saját joga szerint a kibocsátására, illetve végrehajtására illetékes. Az igazságügyi hatóságok támogatására minden tagállam kijelöl egy vagy több központi hatóságot, mely foglalkozik a parancsok fogadásával, továbbításával és a hivatalos levelezéssel.

Magyarországon a Fővárosi Bíróság a kizárólagosan illetékes végrehajtó igazságügyi hatóság, míg ha hazánk a kibocsátó, akkor az adott bűncselekményre illetékes bíróság, a büntetés-végrehajtása céljából történő kibocsátásnál pedig a büntetés-végrehajtási bíró. A technikai bonyolításban pedig az igazságügyért felelős (jelenleg a közigazgatási és igazságügyi) minisztérium, s az Országos Rendőr-főkapitányságon szervezett Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (NEBEK) vesz részt.

Az európai elfogatóparancs megjelenését tekintve egy a határozat mellékletében elhelyezett, az igazságügyi hatóság által kitöltendő 4 oldalas formanyomtatvány, amelynek rovataiban foglaltakra kell válaszolni. A blanketta tartalmazza pl.: a kibocsátó hatóság megnevezését, címét, telefon- és faxszámát, e-mail címét, a keresett személy adatait, a bűncselekmény jellegét és minősítését, elkövetési körülményeinek ismertetését, törvényi büntetési tételét.

A parancs ügyintézése során a főszabály a soron kívüliség. Ha a keresett személy beleegyezik átadásába, akkor a végrehajtásról szóló határozatot a nyilatkozatát követő 10 napon belül kell meghozni, míg egyéb esetekben a személy elfogását követő 60 napon belül. A határidő 30 nappal meghosszabbítható.

A személynek jogában áll, hogy a végrehajtó tagállam joga szerint védőt és tolmácsot vegyen igénybe, továbbá igényt tarthat konzuli közreműködésre. A végrehajtó bíróság a nemzeti normáival összhangban tájékoztatja ezt a személyt az európai elfogatóparancsról és annak tartalmáról, valamint arról, hogy beleegyezhet a kibocsátó állam részére való átadásba.

Ha egy személyt az európai elfogatóparancs alapján fognak el, akkor a végrehajtó hatóság dönt arról, hogy őt a saját jogával összhangban továbbra is fogva tartják-e. Magyarországon a nemzetközi körözés alapján elfogott személyt őrizetbe kell venni és a Fővárosi Bíróság elé kell állítani, ha vele szemben európai elfogatóparancs kibocsátásának van helye, illetve ha vele szemben ilyen parancsot bocsátottak ki. Ez az őrizet hetvenkét óráig tarthat.

A Fővárosi Bíróság az érintett személy ügyében tárgyalást tart, amelyen az ügyész és a védő részvétele kötelező. Ha az adott személynek nincs meghatalmazott védője, ügyvédet, ha pedig a magyar nyelvet nem ismeri, akkor tolmácsot rendel ki számára.

A bíróság eljárása során a személyt meghallgatja:

- személyazonosságára, állampolgárságára, és – ha erre nyilatkozni kíván – az átadás feltételeit befolyásoló körülményekre
- tájékoztatja a keresett személyt az egyszerűsített átadási eljárás lehetőségéről,
- ha nem kíván élni az egyszerűsített eljárás lehetőségével és a bíróság megállapítja, hogy nem áll fenn a megtagadási okok valamelyike, elrendeli a személy ideiglenes átadási letartóztatását, és az erről szóló határozatot haladéktalanul megküldi az igazságügyért felelős miniszternek.

Ha a Fővárosi Bíróság megítélése szerint a kibocsátó tagállami igazságügyi hatóság által közölt tények és adatok nem elégségesek az európai elfogatóparancs végrehajtása és az átadás tárgyában történő határozathozatalhoz, kérheti a miniszter útján, hogy sürgősséggel bocsássák a rendelkezésére a szükséges kiegészítő információkat.

A személy előadhatja a bíróságnak, hogy az átadásába beleegyezik, mely nyilatkozata nem vonható vissza. A bíróság ilyenkor elrendeli az átadási letartóztatását és átadását (egyszerűsített átadás). A letartóztatás időtartama a személynek a megkereső állam részére való átadásáig tart.

A bíróság döntéséről haladéktalanul értesíti a kibocsátó állam igazságügyi hatóságát a miniszteren keresztül, aki az európai elfogatóparancs végrehajtásáról és az átadásról szóló döntésről, valamint a keresett személy fogva tartásának időtartamáról értesíti a kibocsátó tagállami igazságügyi hatóságot és a NEBEK-et.

A fogva lévő személyt a lehető leghamarabb – az érintett hatóságok megállapodása szerinti időpontban – átadják, de legkésőbb az európai elfogatóparancs végrehajtásáról szóló végleges határozatot követő 10 napon belül át kell adni. A személy átadásáról a NEBEK gondoskodik. A kibocsátó tagállamnak az átadott személy elítélése esetén az európai elfogatóparancs végrehajtásából eredő fogva tartás teljes időtartamát be kell számítania a kiszabott szabadságvesztés-büntetésbe.

Előfordulhat a kollízió, vagyis az, hogy ugyanazon személy ellen két vagy több tagállam bocsátott ki európai elfogatóparancsot, illetve harmadik ország élt kiadatási kérelemmel. Ekkor a kerethatározat 16. cikkének (1) és (3) bekezdései szerint a végrehajtó igazságügyi hatóság az összes körülmény mérlegelésével dönti el, hogy melyik megkeresést hajtja végre. A mérlegelés körébe tartozik a bűncselekmény súlya és elkövetési helye, az európai elfogatóparancsok vagy a kiadatási kérelmek kibocsátásának időpontja, valamint az, hogy azokat eljárás lefolytatása vagy büntetés végrehajtása céljából bocsátották ki.

A kerethatározat 29. cikke (1) bekezdés a) és b) pontjai alapján a végrehajtó igazságügyi hatóság a kibocsátó kérelmére vagy hivatalból, a belső jogával összhangban lefoglalja és átadja azokat a tárgyakat is, amelyek bizonyítékként szolgálhatnak, vagy amelyeket a keresett személy a bűncselekmény eredményeként szerzett meg.

A 30. cikk szerint azokat a költségeket, amelyek a végrehajtó tagállam területén a parancs végrehajtása során merülnek fel, ez az ország viseli, minden egyéb költséget pedig a kibocsátó tagállam.

Abban az esetben, ha a bűncselekmény elkövetésére Magyarországon került sor, és így az eljárás honi joghatóság alá tartozik, akkor a hazai bíróság az ügyész indítványára a terheltnek az Európai Unió valamely tagállamában történő elfogása és átadása érdekében haladéktalanul európai elfogatóparancsot bocsát ki. Az indítványban tételesen fel kell sorolni

azokat a bűncselekményeket, amelyek miatt az ügyész a gyanúsítható személlyel el kíván járni.

A feltételek fennállta esetén a bíróság kibocsátja a elfogatóparancsot. Ha szükséges, akkor ennek tartalmaznia kell az olyan tárgyak lefoglalását és átadására vonatkozó rendelkezést is, amelyek bizonyítékként szolgálhatnak az ügyben.

A parancsot a NEBEK-nek kell megküldeni. Azt a terhelt bejelentett lakóhelye, tartózkodási helye – ha pedig egyikkel sem rendelkezik, a kibocsátó bíróság székhelye – szerint illetékes rendőrkapitányságnak is meg kell küldeni. A parancsot haladéktalanul vissza kell vonni, ha a kibocsátásának oka megszűnt, vagyis megtörtént a keresett személy elfogása és átadása.

A kerethatározat 9. cikke szerint az európai elfogatóparancs különös esetét jelenti, hogy a Schengeni Információs Rendszerrel (SIS) létrehozott egységes, összekapcsolt körözési rendszerben meghatározott személy kapcsán elhelyezett figyelmeztető jelzés – ha az tartalmazza az európai elfogatóparancsra előírt adatokat – egyenértékű azzal. Ennek indoka, hogy a schengeni térséghez tartozó tagországok egységes területet képeznek, határellenőrzés nélkül átjárhatók, az uniós tagállam polgárai az EU területén úti okmány nélkül közlekedhetnek.

Az Európai Bizottság 2011. április 11-i jelentésében¹⁰ értékelte az európai elfogatóparancsok az érvényesülését. Eszerint a tagállamok 2005–2009-ben 54 689 ilyen parancsot bocsátottak ki, amelyekből 11 630 eredményezte a gyanúsított átadását. A jelentés adataiból megállapítható, hogy az egyes tagállamok mennyiben éltek ezen együttműködési formával:

¹⁰ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/454&format=HTML&aged=0&language=HU>

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	TOTAL
2005 <i>issued</i>			4	64		38	38	519	1914	29	121	44	44	500	42	42	1	373	975	1448	200		81	56	86	144	131	6894
2005 <i>executed</i>			0	19		10	12	54	162	6	57	3	10	69	24	23	0	30	73		38		10	14	37	10	63	836
2006 <i>issued</i>			188	52		42	53	450	1552	43		20	65	538	35	115	4	325	391	2421	102		67	111	69	137	129	6889
2006 <i>executed</i>			125	19		15	4	62	237	20		2	14	57	22	55	3	47	67	235	52		14	23	37	27	86	1223
2007 <i>issued</i>			435		1785	31	83	588	1028	35		20	97	316	44	373	3	403	495	3473	117	856	54	208	84	170	185	10883
2007 <i>executed</i>			66		506	14	16	59	345	14		4	16	60	15	84	1	17	47	434	45	235	8	71	43	22	99	2221
2008 <i>issued</i>			494	52	2149	46	119	623	1184	40		16	140	348	40	975	2		461	4829		2000	39	342	107	190		14196
2008 <i>executed</i>			141	26	624	22	10	93	400	13		3	22	68	22	205	1		28	617		448	11	81	44	40		2919
2009 <i>issued</i>	508		439	96	2433	46	116	489	1240	33		17	171	354	46	1038	7	530	292	4844	104	1900	27	485	129	263	220	15827
2009 <i>executed</i>	73		67	51	777	21	19	99	420	16		3	40	84	26	149	2	0	37	1367	63	877	6	79	47	28	80	4431

A jelentés szerint, míg bevezetése előtt a kiadatás átlagosan egy évet vett igénybe, ez immár csak 16 nap abban az esetben, ha a gyanúsított az átadásába beleegyezik, illetve 48 nap akkor, ha ezt megtagadja. Az átadásra került személyek között találunk például Olaszországban elfogott, Londonban megghiúsult bombamerényletet elkövetőt, Spanyolországban kézre kerített német sorozatgyilkost, az Egyesült Királyság által kiadott kábítószercsempészzel gyanúsított máltai állampolgárt, Olaszországban fegyveres rablásokat végrehajtó bűnszervezet tagjait, akiket hat különböző uniós tagállamban tartóztattak le. Bács-Kiskun megyét illetően példaként lehet említeni azokat a 2003-ban nyereségvágányból emberölést és rablást elkövető román állampolgárokat, akiket a bűncselekmények elkövetése utáni, hazájukba való visszatérést követően a 2007-ben kibocsátott európai elfogatóparancs alapján Románia 2009-ben adott át Magyarországnak.¹¹

Így helyt álló a jelentés nyilvánosságra hozatala kapcsán Viviane Reding jogérvényesülésért felelős uniós biztos értékelése, amely szerint az európai elfogatóparancs a bűnüldözés kulcsfontosságú eszközévé, és az Európai Unió belső biztonságának egyik fontos tényezőjévé vált.

Megállapítható, hogy az európai együttműködés során ezen elfogatóparancs kapcsán a szabadság, biztonság, jog térségében valóra váltak az egykori kiváló magyar jogászprofesszor, nemzetközi bírósági bíró, 1940–45-ben a kolozsvári tudományegyetem tanárának, Szászy Istvánnak 1933-ban írott gondolatai, mely szerint, „ha a kiadatás jelentősége a jövőben nem is fog megszűnni, de nagymértékben csökkenni fog, mihelyt az államok között a nemzetközi szolidaritás érzése annyira meg fog erősödni, hogy nem fognak idegenkedni a külföldi büntető ítélet joghatályának elismerésétől és végrehajtásától sem”.¹²

¹¹ Bács-Kiskun Megyei Főügyészség B.3269/2003. ügy

¹² Szászy István: A kiadatási jog, Budapest, 1933, 9. o.